

ВНУТРІШНЬООСОБИСТІСНИЙ КОНФЛІКТ

Тихоненко І. М., студ. гр.ТМс-32

Внутрішньоособистісний конфлікт один із найскладніших конфліктів, який відбувається безпосередньо у внутрішньому світі людини. Для психічно здорової людини внутрішньоконфліктна ситуація вважається природною. Будь-який розвиток особистості не може здійснюватися без внутрішніх суперечностей, а там де вони є, там є конфлікт. Він є необхідним тому, що незадоволення собою змушує людину йти шляхом самовдосконалення, тим самим наповнюючи змістом не тільки своє власне життя, але й вдосконалюючи світ. Такі конфлікти умовно можна назвати як „конфлікти між тим, що є і тим, що хотілося б мати”, або „між тим, що ви хочете і тим чого не хочете”, „між тим, хто ви є і тим, ким хотіли би бути”.

Наукове вивчення внутрішньоособистісних конфліктів почалося наприкінці ХІХ ст. і було пов'язано з ім'ям засновника психоаналізу - австрійського вченого Зигмунда Фрейда. Він розкрив біопсихологічний і біосоціальний характер внутрішньоособистісних конфліктів. Він показав, що людське існування пов'язане з постійним напруженням і подоланням суперечності між біологічними потягами і бажаннями людини (передусім сексуальними) і соціально-культурними нормами, між несвідомим і свідомістю. У цій суперечності і постійному протиборстві названих боків і полягає сутність внутрішньоособистісних конфліктів. Таким чином, у теорії психоаналізу внутрішньоособистісний конфлікт виникає внаслідок суперечності між бажаннями «Воно» і «Над-Я» (моральними нормами та вимогами). У рамках психоаналізу теорію внутрішньоособистісних конфліктів розробляли також К. Юнг, К. Хорні та ін. Якщо для З. Фрейда джерело конфлікту, з якого витікає тривога - це протидіючі сили «Воно», «Я» і «Над-Я», то для А. Адлера - це комплекс неповноцінності, що протистойть прагненню до досконалості; для К. Юнга - непереборні суперечності між інстинктом і духом; для Г. Саллівена - конфліктуючі вимоги складних міжособистісних зв'язків; для Е. Еріксона - психосоціальні кризи, що виникають у процесі формування ідентичності особистості.

Карен Хорні, вивчаючи вплив середовища на формування особистості, показала, що саме ринкові відносини у значній мірі впливають на виникнення і розвиток внутрішньоособистісних

конфліктів і навіть невротичної особистості. За її спостереженнями, ринок і загальна конкуренція на перший план у структурі особистості висувають проблему суперництва.

Широку популярність здобула концепція внутрішньоособистісних конфліктів одного з провідних представників гуманістичної психології американського психолога Абрахама Маслоу. Відповідно до Маслоу, мотиваційну структуру особистості утворює низка ієрархічно організованих потреб:

- 1) потреба в самоактуалізації;
- 2) потреба в повазі;
- 3) потреба в любові;
- 4) потреба в безпеці;
- 5) фізіологічні потреби.

Найвища потреба - в самоактуалізації, тобто у реалізації потенцій, здібностей і талантів людини. Вона виражається у тому, що людина прагне бути такою, якою вона може стати. Але це їй не завжди вдається. Самоактуалізація може бути присутньою у більшості людей, але лише у меншості вона є докритою і реалізованою. Цей розрив між прагненням до самоактуалізації і реальним результатом - складає підґрунтя внутрішньоособистісних конфліктів.

Відповідно до концепції австрійського психолога і психіатра Віктора Франкла, головною рушійною силою життя кожної людини є пошук сенсу життя і боротьба за нього. Але здійснити сенс життя вдається лише небагатою. Відсутність його породжує у людини стан, який він називає екзистенціальним вакуумом, або почуттям безцільності і порожнечі. Саме екзистенційний вакуум породжує у широких масштабах внутрішньоособистісні конфлікти, що виражаються з найбільшою силою у «ноогенних (смилових) неврозах».

На думку Франкла, внутрішньоособистісний конфлікт у вигляді ноогенного неврозу виникає через брак духовних потреб і пов'язаний з розладом «духовного ядра особистості», у якому локалізовані смисли і цінності людського існування. Таким чином, ноогенний невроз - це розлад внутрішньої структури особистості, викликаний екзистенціальним вакуумом, відсутністю у людини сенсу життя.

Проте, незважаючи на низку негативних наслідків внутрішньо-особистісних конфліктів, у них є і позитивні. Позитивні

наслідки внутрішньоособистісних конфліктів полягають у тому, що вони є досить важливим способом розвитку особистості. Таким чином відбувається становлення характеру, волі і всього психічного життя особистості. У цьому плані конфлікти у середині власної особистості дають можливість насолодитися перемогою над самим собою.

Наук. кер. - Кудояр Л. М., *доцент*

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів, м. Суми, 21-22 квітня 2014 р. / Відп. за вип. О.М. Сушкова. — Суми : СумДУ, 2014. — С. 292-294.